

مطالعه مورد شاهدی عوامل مؤثر بر سزارین و روند ده ساله فراوانی آن در شهرستان دامغان، ۸۶-۱۳۷۷

علیرضا باهنر^۱، علی اکبر شعبانی^۲، مریم آقاجانی^۳

^۱ دانشیار اپیدمیولوژی دانشگاه تهران، ایران

^۲ استادیار دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سمنان، ایران

^۳ کارشناس ارشد روانشناسی

نویسنده رابط: علیرضا باهنر، نشانی: تهران، صندوق پستی ۱۳۱۴۵/۹۳۳. تلفن: ۰۲۱-۶۱۱۱۷۰۵۶. نمابر:

۰۲۱-۶۶۹۳۳۲۲۲، پست الکترونیک: bahonar@ut.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۸۸/۲/۵؛ پذیرش: ۱۳۸۸/۱۲/۱

مقدمه و اهداف: روند فزاینده شیوع سزارین در دهه‌های اخیر، توجه به تمام ابعاد پزشکی، روان شناختی و اجتماعی آن را گوشزد می‌نماید. بررسی حاضر به منظور تعیین روند ده ساله فراوانی نسبی سزارین طی سال‌های ۱۳۷۷ لغایت ۱۳۸۶ در شهرستان دامغان و ارزیابی نقش برخی از عوامل در انتخاب این روش به مورد اجرا در آمده است. روش کار: با مراجعه به بایگانی تنها زایشگاه دامغان داده‌های مربوط به زایمان‌های انجام شده به تفکیک نوع زایمان و ماه سال در فرم مخصوص مطالعه ثبت گردید. برای تعیین نقش عوامل از یک مطالعه مورد شاهدی روی ۱۲۰ مادر با زایمان سزارین (مورد) و ۹۰ مادر با زایمان طبیعی (شاهد) استفاده شد. آنالیز داده‌ها با نرم افزار SPSS انجام شد. نتایج: در مجموع ۵۱/۷ درصد زایمان‌ها به روش سزارین بوده است. روند فزاینده سزارین در طی سال‌های ۷۸ تا ۸۲ قابل توجه است. میانگین سنی، سطح تحصیلات، اشتغال، تعداد زایمان، شغل همسر، تعداد فرزندان و محل سکونت مادران در دو گروه اختلاف معنی‌داری را نشان نداد. از بین عوامل اجتماعی مورد نظر، تحصیلات دیپلم و بالاتر مادر، توصیه همسر و خانواده همسر و مادر و خانواده زن از تباط معنی‌داری با سزارین داشته است ($p < 0.05$). نتیجه‌گیری: با توجه به این که تنها زایشگاه دامغان دولتی است، درصد بالای سزارین در آن لازم است مورد توجه قرار گیرد. نقش خانواده در توصیه به انجام زایمان طبیعی نکته قابل ملاحظه‌ای است که با آموزش‌های بیشتر می‌توان به گسترش زایمان طبیعی نائل آمد. واژگان کلیدی: سزارین، عوامل مؤثر، مورد شاهد، دامغان

مقدمه

فرهنگی، اجتماعی، روانی و نژادی دارد (۵). افزایش جمعیت شهرنشین و بالا رفتن سطح اقتصادی-اجتماعی، افزایش سن حاملگی، آشنایی کمتر پزشکان جوان با روش‌های زایمان طبیعی و سزارین‌های پیشین را از جمله دلایل نرخ بالای سزارین در کشور می‌توان ذکر نمود (۶). مطالعات نشان داده است که امروزه احتمال اینکه یک زن تحت عمل سزارین قرار گیرد، ۳ برابر بیشتر از ۲۰ سال قبل است و در برخی جوامع انجام این عمل حالت تجملی به خود گرفته است (۷) به دلیل عوارض متعدد سزارین در مقایسه با زایمان طبیعی، تلاش کشورهای پیشرفته برای کاهش موارد سزارین، قابل توجه است. برای مثال انجمن زنان زایمان آمریکا توصیه کرده است تا سال ۲۰۱۰ موارد سزارین به ۱۵/۵ درصد کاهش یابد (۸). مطالعه دکتر شریعت و همکاران در سال ۱۳۸۰ روی ۸۲۴ مورد زایمان در تهران نشان داد ۶۶/۵ درصد موارد

زایمان با روش سزارین که برای استفاده در موارد اورژانس و نجات جان مادر و جنین توصیه شده است، با روند فزاینده خود به ویژه در کشورهای کمتر توسعه یافته، به عنوان روشی برای فرار از درد زایمان تبدیل شده است (۱). هم اکنون در حالی شاهد این اپیدمی هستیم که عوارض متعدد بهداشتی و هزینه‌های اقتصادی قابل توجه، از تبعات محرز انتخاب این شیوه زایمان است (۲). کشور فرانسه در سال ۱۹۹۵ با ۱۵/۵ درصد آمار سزارین، نگرانی خود را مبنی بر افزایش سزارین اعلام نمود (۳). در حالیکه در سال ۱۹۹۹ در برزیل میزان سزارین ۴۰ درصد اعلام گردید (۴). در آمریکا این آمار در سال ۱۹۹۸ به ۲۵ درصد رسید ولی در سال ۲۰۰۰ به ۲۲ درصد کاهش یافت (۱). جدای از عوامل متعدد پزشکی که اندیکاسیون سزارین را اقتضاء می‌کند، مطالعات و شواهد نشان می‌دهد که تمایل به انجام سزارین ریشه‌های